

Četvrta međunarodna olimpijada teorijske, matematičke i primenjene lingvistike

Estonia, Tartu, 1–6 avgust 2006

Pojedinačno takmičenje

Instrukcije

1. Zadatke ne prepisivati. Rešenje svakog zadatka napisati na posebnom listu (ili listovima). Na svakom listu napisati broj zadatka, broj rada i prezime autora. U suprotnom vaš rad može biti zaturen ili pripisan nekom drugom.
2. Svako rešenje se mora obrazložiti. Tačan odgovor bez obrazloženja nosi mali broj poena.

Problem 1 (20 poena)

Niže je navedeno 13 rečenica na jeziku Lakota¹ (u latiničnoj transkripciji) i njihov prevod na srpski.

1. lakhota ki wičhakte	Indijanac ih je ubio.
2. matho ki wakte	Ubio sam medveda.
3. lakhota ki mačo	Indijanac me je pozvao.
4. tuwa ničo he	Ko te je pozvao?
5. wičaša ki tuwa kte	Čovek je nekoga ubio.
6. tuwa hi he	Ko je došao?
7. matho ki wičačo	Pozvao je medvede.
8. yahi čha hi	Ti si došao i on je došao.
9. matho ki hipi ną lakhota ki čhopi	Medvedi su došli i pozvali indijanca.
10. yahi čha hokšila ki nikte	Došao si i dečak te je ubio.
11. lakhota ki wačo ną hokšila ki wakte	Pozvao sam indijanca i ubio dečaka.
12. hokšila ki wakte čha tuwa lakhota ki wičačo	Ubio sam dečaka i neko je pozvao indijance.
13. lakhota ki hipi čha mayačo	Indijanci su došli i ti se me pozvao.

Zadatak 1. Prevedite na srpski:

1. wahi čha lakhota ki matho ki wičačhopi
2. wičaša ki nikte ną mačo
3. wičaša ki nikte čha mačo
4. nikte

Zadatak 2. Prevedite na srpski na sve moguće načine:

tuwa kte he

Zadatak 3. Prevedite na jezik lakota:

1. Indijanci su ubili dečaka i medved je došao.
2. Ti si došao i ubio indijanca.
3. Koga sam zvao?
4. Ljudi su došli i neko ih je ubio.

Napomena. š, č, h, y, w, ą su glasovi svojstveni jeziku lakota.

Pjotr Arkadiev

¹ Lakota (Dakota) je jezik iz porodice Siu. Njime govori 6.000 ljudi na Srednjem zapadu Sjedinjenih američkih država.

Problem 2 (20 poena)

Množina imenica u katalanskom jeziku² u pisanom jeziku obično se gradi dodavanjem nastavka -s na osnovu. Ali, ako se osnova završava na s, x ili ç, pravila za gradjenje množine su složenija.

U sledećoj tabeli navedeni su oblici jednine i množine nekih katalanskih imenica (u uprošćenoj ortografiji) i njihov prevod na srpski. Pojedini oblici su izostavljeni.

Singular	Plural	Translation
el apèndix	els apèndixs	apendiks (= slepo crevo)
el bastaix		nosač
el troleibús		trolejbus
el cactus	els cactus	kaktus
la càries	les càries	karies
	les clos	livada
el contumaç	els contumaços	buntovnik
la faç	les façs	lice
el flux	els fluxos	struja
el gimnàs	els gimnasos	sala za vežbanje
la hèlix	les hèlixs	zavrtanj
el índex	els índexs	indeks
el iris		duga
el llaç		petlja
el ònix		oniks
el pàncrees	els pàncrees	pankreas
el pedaç	els pedaços	zakrpa
la pelvis		karlica
el permís	els permisos	dozvola
el pis		stan
el	els sequaços	sledbenik
la	les sequaçs	sledbenica
el sufix	els sufixos	sufiks
	els tastaolletes	vertopir (nestalna osoba)
el teix	els teixos	tisa (vrsta drveta)
la trencadís	les trencadís	odlomljeno parče grnčarije
el vas	els vasos	vaza
la xeix		(slovo) iks

Zadatak 1. Popunite raznine u tabeli. Obrazložite svoje rešenje.

Zadatak 2. Simboli ` i ´ služe za obeležavanje akcenta u nekim katalanskim rečima. Kada se oni koriste?

Zadatak 3. Na koji slog pada akcenat u rečima u kojima nema simbola ` i ´?

Boris Iomdin

² Katalanski je jedan od romanskih jezika. Njime govori oko 8 miliona ljudi, koji žive uglavnom u Španiji ali i u Francuskoj i Andori.

Problem 3 (20 poena)

Niže je navedeno nekoliko reči kmerskog jezika³, zapisanih takozvanim *okruglim pismom* (varijanta tradicionalnog kmerskog pisma), njihov prevod na srpski i njihova latinična transkripcija u ispremeštanom redosledu.

Ạ̣Y	‘strast’	ị̣F	‘moći’
ị̣Ä	‘sisati (beba)’	F̣̣Ä	‘čekati’
Ẉ̣Y	‘delta’	Ẉ̣Ä	‘držati u zubima’
Ṭ̣Ä	‘voditi’	ị̣ÄE	‘peći na ražnju’
Ẹ̣Ä	‘nerazgovetno’	Ẉ̣ ÄE	‘preprečiti put’
Ẹ̣ A	‘okrenuti se’	Ỵ̣ T	‘imati’
F̣̣ÄE	‘kresati (drvo, živicu)’		

poɔm, a:c, poɔm, ɲoɔm, sam, reɲ, aɲ, caɲ, am, riɔm, ɲiɔk, ka:m, miɔn

Zadatak 1. Odredite koja transkripcija odgovara svakoj od gorenavedenih kmerskih reči.

Zadatak 2. Napišite u latiničnoj transkripciji:

Ạ̣Ä	‘spica (na točku bicikla, na pr.)’
Ạ̣A	‘vrana’
Ẹ̣ÄE	‘jarko crven’
F̣̣Y	‘Čam’
Ṭ̣Y	‘ime’
Ỵ̣ Ä	‘čvrst, ‘solidan’

Napomene. a, eɲ, oɲ su kratki samoglasnici, a:, iɔ su dugi samoglasnici, ɲ, c su suglasnici. Čam je naziv jedne etničke grupe iz Jugoistočne Azije.

Sergej Dmitrenko

Problem 4 (20 poena)

Niže su navedene, u latiničnoj transkripciji, sintagme na južnom (bikinskom) dijalektu udegejskog jezika⁴ i njihov prevod na srpski:

b’ata zä:ɲini	dečakov novac
si bogdoloi	tvoje rame
ja: xabani	vime krave
su zä:ɲiu	vaš novac
dili tekpuni	koža glave
si ja:ɲi:	tvoja krava
bi mo:ɲi:	moje drvo
aziga bugdini	devojčicina noga
bi nakta diliɲi:	moja glava od vepra

³ Kmer je zvanični jezik Kraljevine Kambodža. Njime govori oko 9 miliona ljudi.

⁴ Udegejski je tungusko-mandžurski jezik. Njime govori svega oko 100 ljudi na jugu dalekog istoka Rusije.

nakta igini	veprov rep
si b'ataŋi: bogdoloni	rame tvog sina
teŋku bugdini	noga stolice
su ja: wo:ŋiu	vaše bedro od krave
bi wo:i	moje bedro

Zadatak 1. Prevedite na srpski:

su b'ataŋiu zä:ŋini
si teŋku bugdŋi:
si teŋkuŋi: bugdini

Zadatak 2. Prevedite na udegejski:

dečakovo bedro
naš vepar
drvo moje ćerke

Zadatak 3. Da li su sledeće sintagme moguće na udegejskom?

bi xabai
su b'ataŋiu bugdŋini
si igi

Ako jesu, prevedite ih. Ako nisu, objasnite zašto.

Zadatak 4. Prevedite na srpski sledeće sintagme i objasnite u čemu se njihovo značenje razlikuje:

bi tekpui
bi tekpuŋi:

Napomene. ŋ, ' su suglasnici, ä je samoglasnik. Dve tačke iza samoglasnika znače da je ovaj dug.

Boris Iomdin

Problem 5 (20 poena)

Niže su navedene rečenice na srpskom i njihov prevod na jezik ngoni⁵. Svaka srpska rečenica može se prevesti na ngoni na više načina, ali je ovde naveden samo jedan od njih.

1. Kamau je kupio farmu za žene.	Kamau aguli vadala mgunda.
2. Bake su kupile motiku za unuka.	Vabuya vaguli mjukulu ligela.
3. Unuci su kupili pivo za gosta.	Vajukulu vamguli mgeni ugimbi.
4. Baka je kupila nož za Kamaua.	Mbuya guli Kamau chipula.
5. Gost je kupio kozu za unuke.	Mgeni avaguli mene vajukulu.
6. Unuk je kupio farmu za Zendu.	Mjukulu amguli mgunda Zenda.
7. Zenda je kupio kuću za baku.	Zenda amguli mbuya nyumba.
8. Gost je kupio nož za ženu.	Vageni vamguli chipula mdala.
9. Mwangi je kupio motiku za goste.	Mwangi avaguli vageni ligela.
10. Žena je kupila kuću za Mwangija.	Vadala guli Mwangi nyumba.

Zadatak. U svakoj od rečenica (11a–c) i (12a–c) na jeziku ngoni postoji jedna greška. Prevedite ove rečenice na srpski, objasnite u čemu se u svakom pojedinačnom slučaju sastoji greška i zatim je ispravite, dajući za svaki od tih slučajeva četiri pravilne rečenice na jeziku ngoni koje opisuju istu ekstralingvističku situaciju.

11. (a) Mdala guli ugimbi Mwangi.
(b) Mdala mguli Mwangi ugimbi.
(c) Mdala aguli ugimbi Mwangi.
12. (a) Kamau vamguli vabuya mene.
(b) Kamau guli mene vabuya.
(c) Kamau vaguli vabuya mene.

Olga Fjodorova

Urednici:

Alexander Berdičevski (glavni urednik), Svetlana Burlak, Dmitri Gerasimov, Ksenija Giljarova, Stanislav Gurevič, Ivan Deržanski, Boris Iomdin, Aksel Jagau, Elena Muravenko, Marija Rubinštejn, Mihil de Vaan

Prevela sa engleskog:

Jasmina Milićević

Srećno!

⁵ Ngoni (čingoni) je jedan od mnogih jezika Tanzanije. Njime govori oko 200 miliona ljudi.